

Perill! La participació cultural en risc

Publicat per [Interacció](#) [1] el 05/10/2020 - 09:58 | Última modificació: 18/04/2026 - 12:13

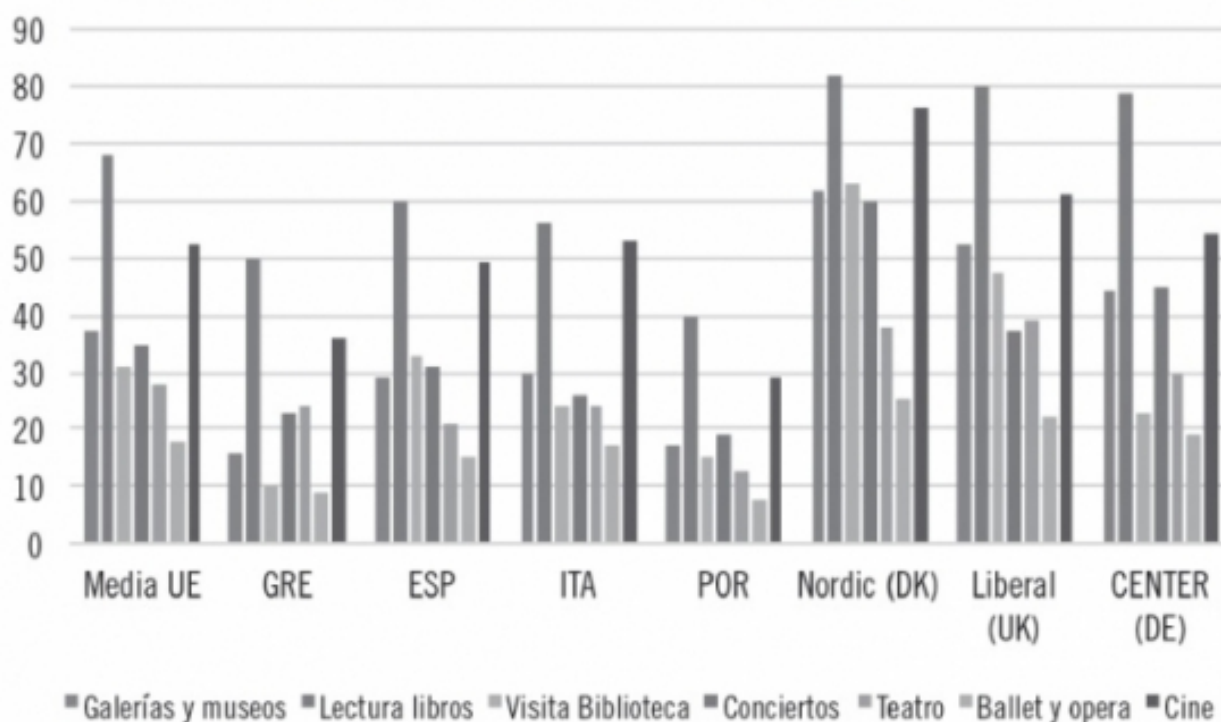
El canvi de dècada ha arribat acompanyat d'una crisi sanitària inesperada, la qual de retruc està comportant una crisi social i econòmica. Els efectes que està tenint en l'àmbit de la cultura, així com en molts d'altres, ja són palpables a hores d'ara, per bé que caldrà esperar anys per poder desenvolupar estudis amb prou perspectiva. A la gravetat de la situació actual cal sumar-hi el fet que **molts dels sectors professionals més afectats per la pandèmia encara no s'havien recuperat de la crisi del 2008**. Aleshores, en el cas concret de la cultura i especialment als països del sud d'Europa, es va experimentar una gran caiguda de la participació.

Aquest és el tema central d'estudi a '[Las políticas culturales en el sur de Europa tras la crisis global: su impacto en la participación cultural](#) [2]', de Rubio-Arostegui i Rius-Ulldemolins. **El document arriba en un context marcat per una nova crisi, i això ens permet llegir-lo des d'una altre punt de vista**, amb un ull posat als impactes que podria tenir l'actual situació en el sector cultural a llarg termini.

L'article analitza "des d'un enfocament comparat, com la densitat institucional de l'educació artística no formal, el sistema educatiu i el tipus de governança dels equipaments culturals, determinen, a banda de les retallades públiques en cultural, **la caiguda més gran de la participació cultural en el model de política cultural sud europeu en relació amb els models liberal, nòrdic i centreeuropeu.**" Així doncs, l'estudi té com a protagonistes els casos de Portugal, Espanya, Itàlia i Grècia.

Els autors apunten que els països del sud tenen un model propi de política cultural, que es diferencia del nòrdic, central i liberal i que s'ha vist més afectat per la crisi global del 2008. De fet, **la crisi ha augmentat les diferències entre els països del sud d'Europa i la resta de democràcies europees occidentals** atès que, malgrat tractar-se d'un fenomen comú, la disminució de participació cultural ha estat especialment acusada als països del sud.

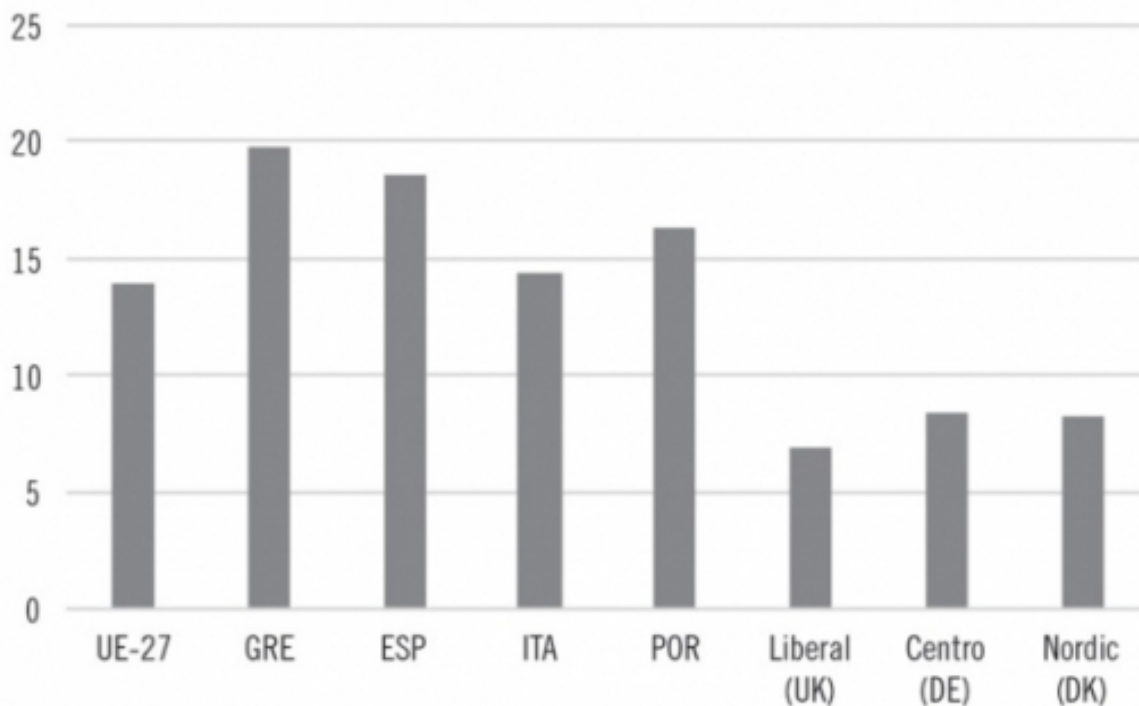
Figura 1. Perfil del consum cultural. Porcentaje de la población que refiere consumir "al menos una vez al año" en Europa según modelos de política cultural.

Fuente: elaboración propia. Eurobarómetro 399.

Falta d'interès i falta de temps; aquestes són els principals motius pels quals bona part de la població justifica que no consumeix cultura. Ara bé, als països del sud també són determinants les **males condicions, deficitàries i escasses de l'oferta cultural**; que es deuen, segons expliquen els autors, a una democratització territorial de la cultura deficient en els països esmentats.

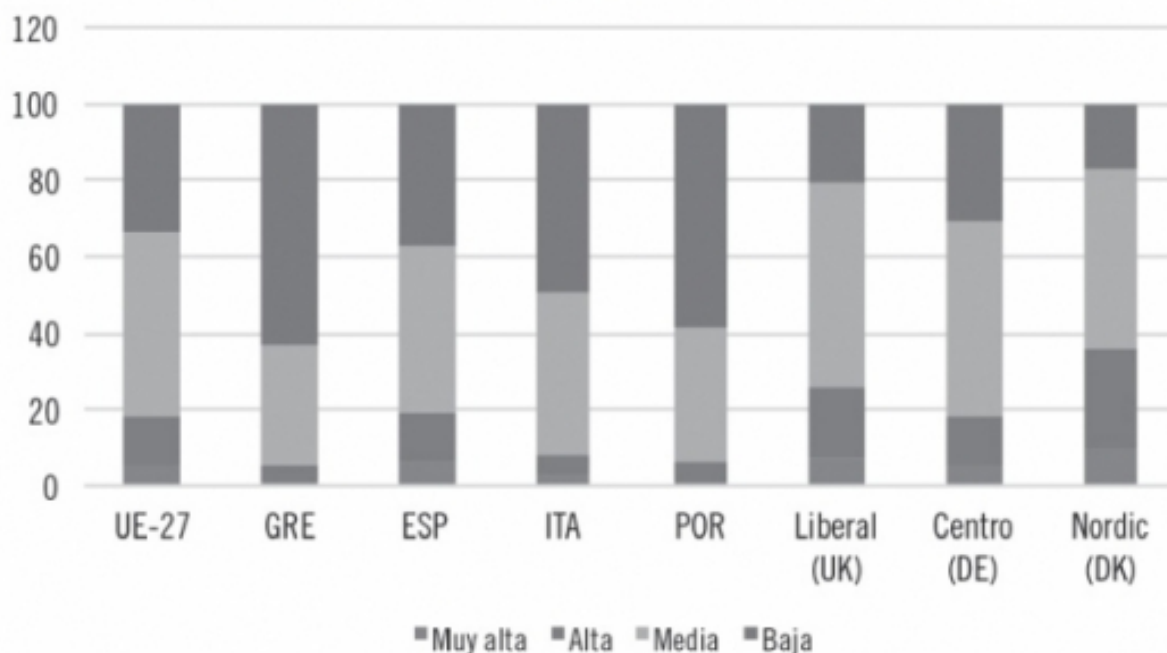
Figura 4. Indicador sintètic del promedi en las respuestas "oferta deficitaria o en malas condiciones" en no consumir cultura.

Fuente: elaboración propia. Eurobarómetros 2007 y 2013.

L'article no tan sols analitza la disminució de participació cultural sinó també la de les pràctiques artístiques dels europeus, en les quals també s'observa un lleuger descens. En aquesta línia, Rubio-Arostegui i Rius-Ulldemolins apunten que "en tots els països del sud analitzats, la població amb un índex baix de pràctica cultural és més gran que en la mitjana europea, si bé cal assenyalar que Espanya presenta valors molt més ponderats que Itàlia, Portugal i Grècia."

Figura 5. Porcentaje de la población según el índice de práctica cultural.

Fuente: elaboración propia. Eurobarometro 2013.

Mentre que el fet de consumir cultura no implica practicar cap activitat artística, els autors observen que **existeix una predisposició pel consum cultural entre els individus que duen a terme algun tipus de pràctica artística**. D'altra banda, conclouen que, si bé en el consum cultural hi té un paper determinant el nivell educatiu de cadascú, en el cas de la pràctica artística "el factor més important passa per la consistència i densitat institucional de l'**educació no formal**." Per tal d'exemplificar-ho prenen el cas de les escoles d'art al Regne Unit, que durant la segona meitat del segle XX van desenvolupar un important paper democratitzador.

A més de fer esment de la rellevància que té el sistema educatiu en la participació cultural, l'article també dedica un capítol a la **governança dels equipaments culturals**. En aquest sentit, **als països del sud destaca la dificultat de reorientar els grans equipaments, ja que la gestió burocràtica és manté indiferent a les necessitats del públic**. Tot reproduint les paraules de Duelund, els autors conclouen que "la realitat dels equipaments culturals del sud d'Europa contrasta amb el model nòrdic on prima la participació en la cultura en un sentit especialment integrador, tolerant i igualitari."

A les conclusions de l'article els autors identifiquen els **factors institucionals que afecten a la participació**:

- El nivell educatiu
- Els models de política cultural
- Les retallades en els pressupostos públics
- La polaritat de les expectatives d'assoliment educatiu universitari entre els fills de les classes mitjanes i altes envers a les baixes
- L'educació artística no formal
- La governança dels equipaments culturals

Aquests factors, argumenten els autors, "perfilen els models de política cultural europeus establerts i tenen com efecte una divergència en la vida cultural dels europeus pel que fa a la participació cultural als països del sud d'Europa".

Juan Arturo Rubio-Arostegui i Joaquim Rius-Ulldemolins | Revista Española de Sociología, Vol. 29, Num. 1, 2020, p. 33-48

[Las políticas culturales en el sur de Europa tras la crisis global: su impacto en la participación cultural](#) [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: accés a la cultura

Etiquetes: polítiques culturals

Etiquetes: desigualtats culturals

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2020/participacio-cultural-risc>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/las_politicas_culturales_en_el_sur_de_europa.pdf

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8300>